

vedtoges med 90 stemmer (S, KF, SF, V, RV og KRF) mod 19 (FP og CD); 1 (FP) stemte ved en fejltagelse hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Tredje behandling af lovforslag nr. L 88:

Forslag til lov om ændring af lov om lens, stamhuses og fideikommisgodrsers samt de herhenhørende fideikommiskapitalers overgang til fri ejendom.

Af miljøministeren (Lone Dybkjær).
(Fremsat 17/11 88. Første behandling 29/11 88. Betænkning 17/5 89, Anden behandling 23/5 89. Tillægsbetænkning 24/5 89).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget
vedtoges enstemmigt med 115 stemmer.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Tredje behandling af lovforslag nr. L 189:

Forslag til lov om ændring af lodsloven.
Af forsvarsministeren (Enggaard).
(Fremsat 20/1 89. Første behandling 2/2 89. Betænkning 18/5 89. Anden behandling 23/5 89).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget
vedtoges enstemmigt med 116 stemmer.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Fortsættelse af anden (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 52:

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af traktat mellem Danmark og Den Tyske Demokratiske Republik om afgrænsningen af kontinentalsoklen og fiskerizonerne undertegnet i Berlin den 14. september 1988.

Af udenrigsministeren (Ellemann-Jensen).
(Fremsat 25/1 89. Første behandling 2/2 89. Betænkning 10/5 89. Første del af anden (sidste) behandling 18/5 89. Tilføjelse til betænkning 24/5 89).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forhandlingen genoptoges.

Forhandling

Ole Espersen (S):

Udenrigsministeren begik en, synes vi, ganske stor uforsigtighed under første fase af andenbehandlingen af denne sag. Han begik den uforsigtighed at sige, at der forelå dokumentation for, at regeringen har handlet lovligt i denne sag, oven i købet dokumentation fra Justitsministeriet.

Det lød ganske opsigtsvækkende, at det skulle være tilfældet, og det var baggrunden for, at vi bad om afbrydelse af anden behandling, således at vi kunne se på denne dokumentation. Det skal jeg vende tilbage til om et øjeblik.

Så skal jeg i øvrigt tilgive ministeren hans overordentlig stærke ordvalg under behandlingen i sidste uge. Det tilskriver jeg den trængte situation, udenrigsministeren befandt sig i.

Men jeg har et par andre kommentarer til det, der blev sagt.

Det blev sagt fra ministerens side, at jeg angreb fiskeriets organisationer under debatten.

[Ole Espersen]

Det passer ikke. Jeg sagde, at der forelå stort set intet materiale fra organisationerne, og derfor kunne vi ikke bebrejde ministeren, at han ikke kunne producere noget materiale. Jeg ved ikke, hvorfor der ikke foreligger noget materiale, som kan vise os værdien af det afgivne område. Det var en konstatering. Det var ikke nogen bebrejdelse i forhold til organisationerne.

I øvrigt går jeg da ud fra, at organisationerne er enige med fiskeriministeren om, at aftalen ikke skulle være, som den blev, at det skulle være midterlinjen, der blev fastholdt. Det var i hvert fald fiskeriministerens opfattelse.

Ministeren sagde endvidere, at jeg i kraft af den udvalgsbehandling, der havde været, havde vanskeliggjort de kommende meget vigtige forhandlinger med Polen om grænsedragningen mellem Danmark og Polen. Jeg havde sat vigtige danske interesser på spil, tror jeg oven i købet der blev sagt.

Jeg synes, det er en ganske hård anklage, og jeg synes, at Folketinget og jeg fortjener, at ministeren uddyber, hvorfor ministeren mener, at vi har begået en så alvorlig handling, som ministeren her gav udtryk for. Det går jeg ud fra at ministeren er villig til og i stand til at fortælle os.

Men nu til det, der var anledningen til afbrydelsen af andenbehandlingen. Det var det, der skulle være dokumentationen for, at regeringen har handlet lovligt i overgangsfasen.

Da sagde ministeren, at det er blevet dokumenteret ved svar fra Justitsministeriet, at det aldeles ikke er lovstridigt at fastsætte grænsen, således som den blev fastsat allerede ved underskrivelsen.

Ministeren sagde videre: Lad os prøve at se fornuftigt på det. Hvad er det, vi skal gøre i en overgangsperiode? Ja, da skal man administrere i overensstemmelse med den aftale, der er indgået. Det har indebåret, at man har måttet stoppe, og det vil sige fiskeriet på Adler Grund.

Det er jo det samme som at sætte aftalen i kraft, før den har været forelagt for Folketinget, og det er det, der er i strid med både grundlovens § 19 og loven om Danmarks Riges fiskeriterritorium.

Det, ministeren så straks gjorde, var 18. maj i år at sende et brev til udvalget med noget materiale, hvor man konkluderede følgende:

»Som det vil ses, er det Justitsministeriets opfattelse, at de udstedte tjenestebefalinger til

de danske fiskeriinspektionsmyndigheder ikke er i strid med ovennævnte lov om fiskeriterritoriet.«

Det er der ingen der har bestridt. Vi står ikke her og taler om tjenestebefalinger til danske fiskeriinspektions-skibe. Vi taler om noget helt andet, nemlig ændring af Danmarks grænser til skade for danske fiskere.

Det er det spørgsmål, jeg rejste, og det er dér, ministeren hævdede, han havde dokumentation for, at det var fuldstændig lovligt. De tjenestebefalinger, der er givet, er naturligvis ikke ulovlige. Man kan påbyde fiskeriinspektionen at lade være med at inspicere et helt år i Østersøen, hvis man vil; det kan aldrig være lovstridigt.

Derfor må vores konklusion, således som det fremgår af det fælles betækningsbidrag med SF, være følgende, og jeg vil gerne spørge udenrigsministeren, om man ikke er enig i de enkelte dele af denne konklusion, som står på side 2 i tilføjelsen til betænkningen:

»Mindretallet har noteret sig, at det afgivne område efter regeringens opfattelse fortsat er dansk område indtil ratifikationen.«

Det er vist rigtigt. Det ville også være opsigtsvækkende, hvis man sagde noget andet. Det er altså fortsat dansk område.

Er det ikke også rigtigt, at man på den anden side i august 1988 har meddelt fiskeriets organisationer, at den nye grænse gælder fra underskrivelsen, altså fra 14. september 1988? Det er en ny grænse, der klart markerer, at området ikke længere er dansk.

Op er det ikke også rigtigt – det er faktisk det mest afgørende – at man i den fælles forståelse, som Udenrigspolitisk Nævn af mærkelige grunde ikke fik lejlighed til at se, der er tilknyttet aftalen, har tilladt østtysk myndighedsudøvelse på dette danske område?

Jeg vil gerne spørge ministeren og også justitsministeren, om det ikke er rigtige konklusioner, der her er draget, og om, hvorvidt det ikke er i strid med både lovgivningen og grundlovens § 19 at tillade fremmede myndigheder at udøve jurisdiktion, håndhæve deres lovgivning på dansk område. Hvis man endelig vil det, skulle man i øvrigt bruge grundlovens § 20, men det går jeg ud fra at ministeren er klar over.

Vi vil ikke på nogen måde tages til indtægt for, i kraft af at vi har sagt ja til aftalen, at vi ikke tror, at den kan blive bedre, således som forlø-

[Ole Espersen]

bet har været. Vi vil sige ja til aftalen, men vil ikke tages til indtægt for på nogen måde at blåstemple eller være med til at legalisere handlinger, der klart har den karakter, jeg her har omtalt.

Det er måske ikke mange mennesker, det drejer sig om. Det er måske kun 100-200 fiskerkuttere, det drejer sig om. En anden sag, hvor vi også debatterer lovlighed her i Tinget, drejer sig også kun om 100 eller 200 mennesker eller familier, måske oven i købet udenlandske, men det er vel ligegyldigt. Jeg mener, at lovens regler bør følges under alle omstændigheder.

Derfor er mine spørgsmål til udenrigsministeren dem, jeg lige nævnte, om disse forudsætninger i tilføjelsen til vores betænkning ikke er korrekte hver for sig, og så skal vi nok selv drage konklusionen.

Jeg vil også stille spørgsmålene til et par af de partier, der ikke har bidraget med selvstændige betænkning bidrag. Her tænker jeg på CD og Kristeligt Folkeparti. Jeg vil gerne spørge ordførerne for de to partier, om de spørgsmål, jeg har stillet ministeren her, ikke må besvares, således som vi har besvaret dem: altså der foreligger en ulovlig handling fra regeringens side. Jeg synes, at det bør der tages stilling til. Der er ikke noget som helst kompliceret i det her.

Vi undrede os over den optræden, der har været tale om. Man har haft et enormt behov for at være, hvad skal vi sige, meget gelassen over for østtyske myndigheder eller over for udenlandske olieselskaber, og jeg ved ikke, hvem man har ønsket at være mest gelassen over for. Det er den holdning, synes jeg, der har præget udenrigsministeren og dermed været til skade for danske fiskere.

Jeg har et specielt spørgsmål til Det Konservative Folkeparti. Efter debatten i Retsudvalget har De Konservative været med til at levere et bidrag til betænkningen, hvor der står, at man takker udenrigsministeren, fordi han ved denne administration i overgangsperioden har medvirket til at søge opbringningen af danske fiskerfartøjer undgået.

Har der været én eneste opbringning af danske fiskerfartøjer på den danske side af midterlinjen? Det forekommer mig, at de østtyske myndigheder, således som Udenrigsministeriet også har beskrevet det i et notat fra januar 1988, har optrådt overordentlig korrekt i denne sag. Derfor er den ros, der dér gives til ministeren –

jeg skal erkende, at jeg forstår behovet for, at man udtrykker sig på den måde – efter min opfattelse grundløs.

Per Stig Møller (KF):

Til hr. Ole Espersen vil jeg henvise til svar på spørgsmål nr. 21, hvor der står:

»I 1988 forekom der indtil underskrivelsen af traktaten en række episoder ved midtlinjen mellem Danmark og DDR, hvor danske fiskerfartøjer og østtyske kontrolskibe var indblandet.«

Det må være svar på spørgsmålet.

Dette er uden tvivl en af årets grundigst behandlede sager her i Tinget. Den har kaldt på en stribe samråd i udvalget, skønt den i forvejen har været behandlet i Det Udenrigspolitiske Nævn. Det kan umiddelbart undre, eftersom et meget stort flertal om lidt vil stemme for vedtagelsen af den forelagte aftale med DDR om vort søterritorium. Der burde således ikke være grundlag for den langsommelighed, hvormed arbejdet er skredet frem.

Det er nemlig en god aftale, vi har opnået. Således som øer for tiden vejer i havretten, kan det næppe gøres bedre, og ingen har påstået, at det kunne lade sig gøre. Den giver vore fiskere optimale fangstmuligheder og giver dansk erhvervsliv muligheder ved råstofudvindingen.

Der er da heller ikke uenighed om disse ting, når bortses fra Fremskridtspartiet, der slet ikke vil have love og regler, hvad enten det drejer sig om forholdet mellem lande eller mellem landets egne indbyggere. Dermed henviser man alle tvister til et kanonbådsdiplomati, som hører fortiden til, og som vi ingen interesse har i.

Vi har i tilføjelsen til betænkningen udtrykt anerkendelse, som hr. Ole Espersen var inde på, af den grundighed, hvormed både nævn og udvalg er blevet orienteret, og den åbenhed og grundighed, hvormed sagen er blevet drøftet.

Der er rejst mange problemer, og det skal Socialdemokratiet og hr. Ole Espersen naturligvis kun have tak for, thi det er vigtigt, at udvalgene virkelig vender hver tørv. Det er altså også sket.

Derfor anerkender vi også, at ministeren har forsynet os med et omhyggeligt og udførligt baggrundsmateriale, men vi anerkender tillige, at regeringen har sørget for, at de tvister med DDR, som har været nævnt, er blevet bragt til ophør. Det er i øvrigt en fremgangsmåde, der er normal mellem lande, der indgår en aftale i for-

[Per Stig Møller]

ventning om og afventning af, at de nationale parlamenter godkender den. Der er ingen grund til at lægge ukrudt ud mellem aftalens indgåelse og den endelige stillingtagen til den. Sker det, risikerer man blot, at den falder på gulvet.

Dette er en internationalt klædelig fremgangsmåde, som man med nogen ærgrelse kan konstatere at Socialdemokratiet og SF gør til et større problem i deres tilføjelse til betænkningen, end det burde være. Skal lande efterleve en aftale og undgå at underminere den, må regeringerne i mellemprioriteten udstikke administrative retningslinjer, der tilsikrer dette. Og regeringen har beføjelsen til at meddele, hvor den agter at sørge for retshåndhævelse, og hvor den ikke længere mener at kunne gøre det af den ene eller den anden grund.

Det er der for så vidt heller ingen uenighed om. Uenigheden drejer sig alene om et ord, men ikke om ordets mening.

Derfor synes vi, det er lidt trist, at sagen har fået det forløb, den har fået her i salen, men vi glæder os over, at regeringens aftale om lidt vil blive bekræftet, og ønsker den til lykke med resultatet.

Inger Harms (SF):

Vi har nu haft sagen tilbage i udvalget, efter at forhandlingerne blev afbrudt ved andenbehandlingen. Vi havde justitsministeren i samråd og havde dér håbet på en beklagelse af den procedure, man har anvendt i tidsrummet efter aftalens underskrivelse.

Ministeren måtte da også under hårdt pres i udvalget vedgå, at brevet til fiskerne havde haft utilsigtede virkninger, men dokumentation for, at den fiskerijurisdiktion, vi afgiver i forståelsen af aftalen, bilag 2 til beslutningsforslaget, skulle være lovlig, fik vi ikke.

På den ene side siger regeringen, at det er dansk område. På den anden side har man ifølge den nævnte forståelse tilladt østtysk myndighedsudøvelse på dansk område.

Der er i denne sag blevet talt om politiske argumenter, der er blevet til juridiske argumenter, og omvendt. Jeg har tilladt mig udelukkende at bruge min sunde fornuft i denne sag. Derfor stiller jeg mig undrende over for, hvorfor man netop valgte at afgive jurisdiktionen inden ratifikationen i Folketinget. Det ville dog have været mere naturligt, om man havde fortsat

med den danske på den danske side og den østtyske på den østtyske side i overgangsperioden. Men man valgte at se bort fra dansk lovgivning.

Derfor har SF sammen med Socialdemokratiet afgivet den tilføjelse til betænkningen vedrørende nr. B 52, som foreligger. Vi mener, det er klart lovstridigt, at man meddelte fiskerne, at de allerede fra august 1988 ikke mere måtte fiske på bl.a. Adler Grund, samt at man i fællesforståelsen har tilladt østtysk myndighedsudøvelse på dansk grund.

Endelig vil jeg sige, at jeg finder det besynderligt, at et flertal inden for mindretallet, De Konservative, Venstre og De Radikale, har fundet det fornødent at udtrykke påskønnelse af den overtrædelse af dansk lovgivning, der har fundet sted.

Til trods for at vi er utilfredse med omstændighederne ved denne aftales indgåelse, vil vi stemme for ratifikation af traktaten. Vi vælger at tro på, at resultatet er det bedst opnåelige, som ministeren siger i sine bemærkninger. For os er det også vigtigt, at den maritime afgrænsning i Østersøen fastlægges således, at der kan etableres et formaliseret samarbejde mellem de to lande vedrørende forureningsbekæmpelse i Østersøen.

Mogens Elvensø (FP):

Fremskridtspartiet opretholder det standpunkt, vi havde forleden dag, også efter at vi har læst det nye betænkningsskildring fra Socialdemokratiet. Vi håber da, at Socialdemokratiets betænkningsskildring medfører, at de følger os og også stemmer imod denne ratifikation.

Der er nogle problemer, vi har fået øje på. Der er et tripunkt imellem Møn, Sverige og DDR, det hedder punkt 7, og der er ét imellem Bornholm, Sverige og DDR, og det hedder punkt 8.

Hvis vi tager et fiskerfartøj, der har fisket i de bornholmske farvande og har fået fisk i lasten og skal sejle over til Møn eller Sjælland, skal det sejle ud over tripunkt 8 og ind i tripunkt 7. Og når man sejler den vej, kan der om 50 år, om 100 år, blive problemer, hvis et sådant fiskerfartøj bliver opbragt af et østtysk eller svensk inspektionsskib.

Vi mener, det er helt forkert, at man for tid og evighed fraviger et princip og sælger sin grænse for nogle løfter, som måske aldrig kommer til realitetsforhandlinger.

[Mogens Elvensø]

Jeg vil gerne anbefale Folketinget at stemme imod ratifikation af traktaten.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Det, sagen drejer sig om, er, hvorvidt Folketinget vil ratificere den aftale om en havgrænse, der er lavet mellem Danmark og Østtyskland. Det drejer sagen sig om. Det synes jeg der kan være grund til at minde om.

Regeringen er glad for, at et stort flertal i Folketinget synes, det er en god aftale, der er lavet, og derfor vil støtte grænsedragningen. Dermed burde der sådan set ikke være mere at snakke om. Det her burde vi have gjort for længe siden, fordi det er en god aftale, og jo længere tid der er usikkerhed, jo større usikkerhed er der om, hvorvidt en sådan aftale nu også kan blive til noget.

Men så har der altså været juristeri på banen i en grad, som jeg aldrig har oplevet. Hr. Ole Espersen mener, at i den mellemliggende periode, indtil vi har fået stemt her i Folketinget, har fiskeriministeren brudt dansk lovgivning. Det er blevet klart tilbagevist; det har fiskeriministeren aldeles ikke gjort.

Hvis nu man tænkte sig, at hr. Ole Espersen havde ret, så burde hr. Ole Espersen jo have hjulpet os til, at vi hurtigst muligt fik en sådan meget beklagelig situation afsluttet ved at få vedtaget den her aftale, som hr. Ole Espersen i øvrigt selv synes er en god aftale og gerne vil støtte. Nej, det har hr. Ole Espersen ikke gjort, han har ved en byge af spørgsmål – så mange, at han til sidst ikke selv kunne holde rede på svarene – forsinket og forhalet det her og har dermed forlænget den situation, som han selv hævder er ulovlig. Det er en optræden, jeg slet ikke forstår.

I sidste uge, da vi skulle have stemt om det her, fandt hr. Ole Espersen pludselig ud af, at det måtte være forkert, når jeg sagde, at justitsministeren klart havde sagt, at det ikke var ulovligt, hvad der var sket. Så læste hr. Ole Espersen op af et svar, han havde fået, og fik så afbrudt behandlingen.

Da jeg fik rodet igennem papirdyngerne, så jeg, at hr. Ole Espersen havde fået læst op af et svar, jeg havde givet ham, men hr. Ole Espersen fik ikke læst op af et svar, han havde liggende i sin svarbunke fra justitsministeren. Der står nemlig – her henviser jeg til et svar, der er oversendt den 17. april i år:

»Det er således Justitsministeriets opfattelse, at det utvivlsomt er foreneligt med den danske lovgivning om udstrækningen af fiskeriterritoriet, at regeringen i et tilfælde, hvor der er opnået et forhandlingsresultat med DDR om udstrækningen af de to staters fiskeriterritorier, midlertidigt indretter sin håndhævelse af territorialhøjheden i overensstemmelse med dette resultat, indtil Folketinget har godkendt eller forkastet folketingets beslutningsforslaget.«

Dér ligger det svar, som hr. Ole Espersen ikke kunne finde for en uge siden. Forsøg på nu at fremstille justitsministerens gentagelser af dette synspunkt i udvalget, som om justitsministeren skulle være gået imod fiskeriministeren, skal jeg hilse fra justitsministeren og sige at der ikke er grundlag for.

I øvrigt kan jeg om hele den stribe af spørgsmål, hr. Ole Espersen kom med her, bare sige, at jeg tidligere i udvalget skriftligt og her i salen har tilbagevist hr. Ole Espersens påstande. Det siger jeg, for at hr. Ole Espersen ikke om lidt skal gå op og sige, at når ikke jeg nu vil svare, så må det jo være, fordi jeg er enig med ham.

Så vil jeg gerne sige til fru Inger Harms, der prøver at bruge sin sunde fornuft, at det dog var en pragtfuld indstilling at møde det her problem med. Det er rigtigt og sundt – med alt det juristeri, der efterhånden er blevet.

Fru Inger Harms fremstiller situationen, som om vi da bare, indtil vi nu får den her aftale på plads, kunne sige, at på den danske side er det danskerne, der har jurisdiktion, på den østtyske side af grænsen er det østtyskerne. Problemet er bare, fru Inger Harms, at vi ikke er enige om, at der er noget, der hedder en dansk side, og noget, der hedder en østtysk side. Indtil denne aftale bliver ratificeret, er der et stort gråt område, et stort overlappende område, fordi vi siger midtlinje og østtyskerne ikke vil acceptere midtlinje. Det vil sige, at vi har et stort område, hvor ingen ved hvad der er dansk side og hvad der er østtysk side.

Det er netop derfor, man ud fra anvendelse af sund fornuft siger: Når vi nu har lavet aftalen og den på et eller andet tidspunkt bliver endeligt ratificeret, så må vi i den mellemliggende periode opføre os, som om aftalen allerede var kommet i stand. Og det har, som det også er blevet sagt tidligere, været meget fornuftigt set fra dansk side, for det har betydet, at danske fiskere uden risiko for at blive opbragt har kun-

[Udenrigsministeren]

net gå ind i nogle af de nye områder, som de ikke tidligere har kunnet fiske i uden at blive opbragt, fordi det har været omstridte områder. Derfor har det været ganske sund fornuft, hvad der er blevet lavet, og man har ikke kunnet lave andet, når der netop ikke har været enighed om, hvor grænsen lå.

Men som sagt drejer hele denne kæmpediskussion sig om en overgangsperiode, som Folketinget kan gøre så kort som overhovedet muligt ved nu om lidt endeligt at få vedtaget denne aftale, der er en god aftale, og jeg takker for tilkendegivelsen fra et flertal i folketinget om, at det er en god aftale.

Fiskeriministeren (Gammelgaard):

På nuværende tidspunkt føler jeg trang til på fiskerierhvervets vegne at give udtryk for følgende:

Afgrænsningen mellem DDR og Danmark er fastlagt på en sådan måde, at de fiskeriinteressante områder især befinder sig i yderområderne af grænseforløbet, hvor Danmark har opnået visse arealmæssige gevinster, mens det område ved Adler Grund, der tilfalder DDR, ikke er tilsvarende betydningsfuldt. Da Danmark samtidig har opnået en forbedring af grænselinjen i den vestlige Østersø i forhold til den hidtil anvendte midtlinje, er Danmark fiskerimæssigt blevet bedre stillet ved afgrænsningens endelige fastlæggelse. Det var det første, jeg gerne vil sige.

Fiskeriororganisationerne er for det andet løbende blevet holdt underrettet, og grænseforhandlingerne og grænselinjens endelige forløb er i stor udstrækning fastlagt på grundlag af oplysninger fra fiskeriororganisationerne om fiskepladsernes geografiske placering. Det er således i høj grad den praktisk baserede rådgivning, der har været afgørende for Danmark i grænseforhandlingerne med DDR. Rådgivningen har primært været af mundtlig karakter i tilknytning til kortmateriale udarbejdet af fiskeriororganisationerne. Fiskeriororganisationerne har naturligvis ikke haft egentlige indvendinger mod den forhandlede grænselinje, for den er jo en fiskerimæssig fordel for Danmark.

Endelig for det tredje: I 1988 forekom der indtil underskrivelsen af traktaten en række episoder ved midtlinjen mellem Danmark og DDR, hvor danske fiskerfartøjer og østtyske kontrolskibe var indblandet. For at undgå

yderligere episoder, der ville være til ugunst for de danske fiskere, ønskede og ønsker vi, at man fiskeriinspektionsmæssigt så tidligt som muligt, nemlig ved underskrivelsen, efterlever den nye grænseindragnings indhold. Det er igen en klar dansk fiskerimæssig fordel.

Vi har altså i overgangsperioden fra underskrivelsen til ratificeringen kunnet undgå de opbringninger, som den østtyske fiskeriinspektion gennemførte indtil underskrivelsen. Dette er i enhver henseende en fiskerimæssig fordel – aftalen er det, praktiseringen af aftalen er det ligeledes.

Erik B. Smith (S):

Jeg synes, det er beskæmmende at høre udenrigsministeren kalde det juristeri og sige, at sagen alene drejer sig om ratifikation af en traktat. Ja, sagen drejer sig om ratifikation af en traktat, men sagen drejer sig jo også om, at danske myndigheder har overladt en del af dansk territoriums retsudøvelse til østtyske myndigheder.

Udenrigsministeren læser et svar fra Justitsministeriet, som vi i øvrigt ikke har bedt om, højt som dokumentation for, at alt er i skønneste orden. Vi har aldrig spurgt, med hvilken hjemmel danske myndigheder trækker sig tilbage fra et dansk territorium. Vi har bedt om at få at vide, med hvilken hjemmel danske myndigheder overlader det til en fremmed stats myndigheder at håndhæve ret over dansk territorium. Det har vi bedt om at få at vide, og vi har ikke fået noget svar. Der er nemlig ingen hjemmel, og det er ulovligt. Og det synes jeg man skulle have sagt.

Vi har masser af svar, der siger, at det danske territorium, grænserne, først ændrer sig ved ratifikationen, dvs. når vi i Folketinget har vedtaget traktaten. Ikke desto mindre har vi et brev fra Fiskeriministeriet til Dansk Fiskeriforening, Danmarks Havfiskeriforening, Danmarks Fiskeriindustri & Eksportforening, der siger – og jeg læser højt af skrivelse af 26. august 1988, sidste afsnit:

»Underskrivelsen af traktaten er ensbetydende med, at den nye grænse træder i kraft fra og med den 15. september 1988.«

Det er en klart ulovlig meddelelse. Der er ingen hjemmel til det her, og det er det, det drejer sig om. Folketinget er ikke noget ekspeditionskontor, og det er deprimerende at opleve, at re-

[Erik B. Smith]

geringen bare betragter det som et slag i luften, at vi skal have en snak om, hvordan fiskerierorganisationerne er tilfredse med traktaten.

Socialdemokratiet stemmer også for traktaten, men vi synes ærlig talt, at det havde klædt regeringen at indrømme, at man her har begået en fejl. Og det er faktisk det, det hele drejer sig om.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Jamen der er ikke begået nogen fejl, hr. Erik B. Smith. Når hr. Erik B. Smith siger, at danske myndigheder har overladt østtyske myndigheder jurisdiktion over dansk territorium, så er jeg altså nødt til at gentage, at der ikke var nogen grænse. Der var tale om et østtysk territorialkrav, der var tale om et stort gråt område, som man ikke var enig om hvem hørte til.

Så spørger hr. Erik B. Smith: Jamen hvorfor har man så, efter at man har aftalt en grænse, tilladt hinanden at agere på sine respektive sider af denne grænse, indtil den var endeligt fastlagt? Ja, det har man, som det også er oplyst i udvalget, hr. Erik B. Smith, under henvisning til de gældende FN-regler og FN-konventioner på dette område, hvorefter man, når man laver den slags aftaler, indtil de er endeligt ratificeret, skal opføre sig i overensstemmelse med ånden i de indgåede aftaler.

Hvad i alverden skulle man ellers have gjort?

Derfor er det her en besynderlig diskussion, og jeg fatter ikke, hvor man vil hen med den. Hvorfor vil man blive ved med at forsinke vedtagelsen af den aftale, som alle er enige om er en god aftale? Hvad er man ude på?

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Vi er ude på, at dansk forfatning skal overholdes. Så er det sagt meget kort.

Jeg hørte godt, at udenrigsministeren i sit første indlæg hævdede, at der ikke var noget dansk territorium. Jeg forbigik det, fordi jeg mente, at det måtte være en fortalelse. Der står i et af svarene til udvalget – det er bilag 13, svar på spørgsmål 1a og 1b, og jeg skal læse det højt, som er relevant:

»Danmarks fiskeriterritoriums udstrækning er fastsat ved bekendtgørelse nr. 386 af 23. august 1985 med hjemmel i lov nr. 597 af 17. december 1986. Efter disse regler fastsættes fiskeriterritoriets grænser i Østersøen ved aftale.«

Indtil aftale foreligger, hr. udenrigsminister, er fiskerigrænsen den linje, der overalt ligger lige langt fra de nærmeste punkter på basislinjen ved de respektive staters kyster, midtlinjen. Og det siger helt klart, at det er dansk territorium. Hvis ikke det havde været dansk territorium, hvordan i alverden skulle man så have forhandlet om det? Det er dansk territorium, og det er det, Danmark har udøvet sin jurisdiktion på, indtil man laver aftalen.

Så trækker man sig tilbage; det har man lov til.

Men det, man ikke har lov til, er at meddele fiskeriets organisationer: Nu er grænsen ændret, nu er det østtysk område. Nu er det østtyske fiskeriinspektionsskibe, der udøver højhedsretten over det pågældende territorium. Det kan man ikke gøre, før Folketinget har ratificeret traktaten. Det ved enhver, det ved enhver embedsmand helt ned til en nybagt sekretær, og det ved de herrer ministre også. Det, der er så dybt deprimerende, er, at man ikke blot kan få en konstatering: Ja, det var forkert, at der blev skrevet ud til fiskerierorganisationerne om, at grænsen var ændret pr. 15. september 1988, og næste gang vi laver aftaler, skal vi nok passe på, at vi ikke gør det her. Så havde der ikke været mere. Men både udenrigsministeren og justitsministeren har ikke villet indrømme, at det her var en fejl.

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Nede i det midterste Afrika har man en stolt stamme, der hedder masaierne, og masaierne har den indstilling, at alt kvæg i hele verden tilhører masaierne. Det er ikke alle andre, der er enige med dem; det udløser en gang imellem lidt grænsestridigheder, men det er nu engang masaierens indstilling til tilværelsen.

På tilsvarende vis gælder det, at andre kan også vedtage ved lov eller ved traditioner eller ved regler alt muligt om, hvor nogle grænser går. Men når det drejer sig om grænsen til en fremmed magt, er det altså kun interessant i det omfang, man er enig om det. Det er derfor, jeg må gentage, at der ikke har eksisteret enighed imellem Danmark og Østtyskland om, hvor grænsen skulle drages. Det var derfor, man skulle lave en aftale.

Hvis man så i øvrigt skulle drage konsekvensen af den argumentation, hr. Erik B. Smith går ind i nu, skulle vi jo i virkeligheden prøve at fin-

[Udenrigsministeren]

de frem til de bornholmske fiskere, der nu, i tiden fra aftalen blev indgået, og til den bliver ratificeret, har været nede i det sydøstlige hjørne af det nye område, vi har fået fat i, og som tidligere lå på den østtyske side af midtlinjen. Og så skulle vi sige til de fiskere:

– Beklager, venner, I har altså fisket på et område, som I først har lov til at fiske på, efter at Folketinget er blevet færdig med anden behandling. Vil I være venlige at aflevere gevinsten!

– Til hvem?

– Ja, til DDR formentlig.

Jamen det er jo konsekvensen af det, man siger. Det ville være en rigtig skidt handel. Pas nu lige på, hvor det er, I bevæger jer hen!

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Hr. Erik B. Smith for en sidste kort bemærkning i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Det er et spørgsmål til justitsministeren. Udøvede Danmark ikke retshåndhævelse over det pågældende territorium frem til det tidspunkt, hvor man ifølge traktaten afgiver det til Østtyskland?

Jeg er ikke helt klar over, om udenrigsministeren fik fat i spørgsmålet, men jeg skal gerne gentage det.

Ole Espersen (S):

Jeg må sige, at denne sag, efterhånden som debatten skrider frem, bliver mere og mere egnet til en forespørgsel. Jeg mener ikke, det danske Folketing kan være interesseret i nærmest stiltiende og under en sag, der vedrører noget andet, at modtage bevidst urigtige informationer fra regeringen.

For naturligvis er det bevidst urigtigt.

Jeg synes også, det er beklageligt, at udenrigsministeren misbruger vores villighed til at samtykke i ratifikationen. Det gør vi faktisk, fordi vi ville stille regeringen i en yderst pinlig situation, hvis vi sagde, at aftalen måtte genforhandles. Men vi ønsker ikke, at den holdning skal misbruges fra udenrigsministerens side, og det er det, der er tale om.

Det forekommer mig, at udenrigsministeren ikke svarede på et eneste af de spørgsmål, jeg stillede.

Udenrigsministeren har den tilbøjelighed, når der er noget, der går ham imod og det er en jurist, der siger det, at så er det det rene juristeri. Jeg synes, det er en ubehagelig skik.

Udenrigsministeren har også en anden ganske interessant skik, som jeg gerne vil delagtiggøre Folketinget i. Den består i, at hvis man beklager sig over, at man har fået forkerte oplysninger, så siger ministeren: Jamen hr. Espersen, med din viden måtte du da vide, det var forkert, det, jeg sagde! Den form for argumentation er det lidt svært at gøre noget ved. Men det er den slags, man en gang imellem oplever fra denne ministers side, og det synes jeg er beklageligt.

Nu fik udenrigsministeren det til, at det var fiskeriministeren, der efter vores opfattelse havde overtrådt dansk lovgivning. Det er faktisk først og fremmest udenrigsministeren, for fiskeriministeren har skal vi sige på et noget bastant dansk udtrykt det, som udenrigsministeren har ansvaret for, det, der står i fællesholdningen. Og det, der står i fællesholdningen, er præcis det yderst kritisable, at man overlader jurisdiktionen over dansk område til østtyske myndigheder.

Så havde udenrigsministeren fundet et svar, som rummer kernen i denne sag, og det er så umådelig enkelt, at jeg er sikker på, at alle kan forstå det, også udenrigsministeren. Svaret, der skulle være dokumentation, lød således: Efter Justitsministeriets opfattelse er der intet uforeneligt med lovgivningen i, at regeringen midlertidigt indstiller sin håndhævelse af jurisdiktion over det afgivne område.

Nej, det er der da bestemt ikke. Det kan regeringen gøre til enhver tid – hvor det skal være. Men det, regeringen ikke kan gøre, og det, regeringen har gjort, er at give fremmede myndigheder ret til at udøve jurisdiktion, myndigheds-håndhævelse, på det, der efter dansk lovgivning er dansk område. Det er det, der er kernen, og alt det andet har intet med sagen at gøre. Det er at tale om noget, der ikke er udtryk for det, som vi har kritiseret.

Det er det, at man giver østtyske myndigheder ret til at udøve jurisdiktion på dansk område, der er det gale. Det har fiskeriministeren så omskrevet til, at grænsen nu er ændret. Det skal jeg såmænd ikke bebrejde ham så meget. Det værste er, at det er udenrigsministeren, der har givet grundlaget for det. Lad mig derfor sige, at

[Ole Espersen]

der ikke er noget gråt område efter dansk lovgivning, og at det er dansk lovgivning, ministeren skal administrere.

Og lad mig gentage, at jeg ønsker svar på det spørgsmål, jeg stillede før. Spørgsmålet var simpelt hen: Er området ikke fortsat i dag dansk område? Er det ikke korrekt, at man ikke desto mindre for et år siden har flyttet grænsen? Er det ikke korrekt, at man så på dansk område har tilladt østtysk myndighedsudøvelse? Det er det, jeg gerne vil spørge om.

Så vil jeg også meget gerne spørge fiskeriministeren, der kom med et statement, må man vel nærmest kalde det, hvis resultat var, at vi havde fået en bedre stilling fiskerimæssigt. Jamen hr. fiskeriminister, hvis vi havde fået en bedre stilling rent fiskerimæssigt, hvorfor i alverden gik fiskeriministeren så imod, at man forlod midtlinjeprincippet og argumenterede i regeringen for, at man ikke skulle forlade midtlinjeprincippet? Det har vi jo på tryk, hr. minister, så det nytter ikke noget at ryste på hovedet.

Men hr. udenrigsminister, må vi ikke nok få et klart svar på de tre spørgsmål, jeg har stillet?

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Der er svaret adskillige gange på alle de spørgsmål, hr. Ole Espersen stiller. Jeg ser ikke noget formål i at gentage svarene her, og det er mig fortsat ubegribeligt, hvor hr. Ole Espersen vil hen med at beskæftige sig meget med noget, der ikke kommer sagen ved.

Så skal jeg bare for god ordens skyld sige til hr. Ole Espersens malende beskrivelse af mine adfærdsmønstre, at så stor en tillid til hr. Ole Espersens viden, som han gav udtryk for at jeg havde, har jeg ikke.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Vi har haft justitsministeren i samråd i Retsudvalget, men det er som bekendt et lukket samråd, og derfor vil jeg gerne spørge justitsministeren, om han vil svare på de tre spørgsmål, jeg har stillet:

Er området fortsat dansk område?

Når det er tilfældet, er det så ikke forkert, at man flytter grænsen ind mod Danmark, når det fortsat er dansk område?

Og er det ikke korrekt, at man har tilladt fremmed myndighedsudøvelse på det, der efter dansk lov er dansk område?

Justitsministeren (H. P. Clausen):

Som udenrigsministeren allerede har sagt, er disse spørgsmål jo besvaret både skriftligt og på anden vis i debatten, som vi havde, og som blev afbrudt.

Det afgørende er, at der er en periode mellem aftalens indgåelse og dens ratifikation, en periode, hvor der eksisterer en forståelse – og det er der ikke noget usædvanligt i i folkeretten, det ved hr. Ole Espersen bedre end andre – hvor man kan blive enige om ikke at ville ødelægge aftalens hensigt og indhold. Det er en sådan forståelse, der foreligger, og som har betydet, at både Danmark og DDR har været enige om at udvise tilbageholdenhed i denne mellemfase, herunder at afstå fra at udøve inspektion i de områder, der efter den nye linjeføring endeligt vil tilkomme den anden part.

Det berører ikke den endelige fastsættelse af grænsen, som sker i og med ratifikationen, men det betyder på den anden side, at vi her er i en fase, hvor det er fuldt i overensstemmelse med almindelige bestemmelser, at man har en sådan forståelse, som har givet den situation, som har eksisteret og stadig eksisterer, indtil Folketinget forhåbentlig om lidt giver en tilslutning til ratifikationen.

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Jeg spurgte udenrigsministeren, om Danmark ikke havde udøvet sin territorialret over Adler Grunden indtil traktaten, og jeg må tillade mig at gå ud fra, at det har Danmark gjort. Derfor er der heller ikke tale om nogen grå zone eller masai-negres territorialret over kvæg, eller hvad det var udenrigsministeren kom med.

Så vil jeg gerne sige til justitsministeren: Ja, der er givet det svar, at den danske grænse ikke ændres før ved ratifikationen. Ikke desto mindre har Fiskeriministeriet skrevet, at grænsen er ændret med virkning fra 15. september 1988. Der er ikke givet noget svar på, om man kan overlade jurisdiktionen af dansk territorium til en anden stat. Der er derimod givet det svar, at man såmænd godt kan lade være at håndhæve sin egen ret, og det er noget helt andet. Problemet er, at man har overladt det til Østtyskland.

Med de svar, der er givet her i folketingsalen må vi konstatere, at den fremgangsmåde, man har valgt, er klart lovstridig. Det har været klart

[Erik B. Smith]

i strid med gældende dansk ret, at man har meddelt fiskerierorganisationerne, at grænsen er ændret med virkning fra 15. september 1988, og der er ikke givet ét eneste svar, der modsiger denne konklusion.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Jeg vil gerne takke justitsministeren, fordi justitsministeren tog ordet, men jeg kan ikke takke for svarene. Jeg har stillet tre helt konkrete og enkle spørgsmål, og det er altså umuligt at fremdrive blot antydningen af svar fra regeringen.

Justitsministeren henviser til nogle folkeretlige regler, der vedrører staterne. Det er da korrekt, at sådan nogle regler findes, men de har intet at gøre med håndhævelsen af jurisdiktion over for enkeltpersoner.

Justitsministeren siger, at det, der er sket, er i overensstemmelse med almindelige bestemmelser. Jeg tør sige, at det er en noget vag udtryksform.

Jeg spurgte, om det var i overensstemmelse med dansk lovgivning. Det har jeg ikke fået noget svar på, og derfor må jeg afslutningsvis konstatere, at regeringen ikke ønsker at svare på disse spørgsmål, hvis konklusion naturligvis uomgængeligt er den, som hr. Erik B. Smith lige nævnte for os.

Jeg synes, det er trist, og jeg synes faktisk, det er synd for de embedsmænd, der har skullet sidde og fabrikere svar af den karakter, vi har fået i Udenrigsudvalget. Jeg synes, det er trist og beklageligt, at en politisk optræden har gjort det til en forpligtelse for dem.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning

vedtoges med 106 stemmer (S, KF, SF, V, RV, CD, KRF og Steenholdt (Grønln.)) mod 16 (FP).

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Om denne vedtagelse vil der nu blive givet meddelelse til udenrigsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Anden (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 59:

Forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af lov om »Danske Søfarendes Mindefond af 1945«.

Af Tommy Dinesen (SF) m.fl.

(Fremsat 3/2 89. Første behandling 10/3 89. Betænkning 23/5 89).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

Forhandling

Tommy Dinesen (SF):

Når der er stillet ændringsforslag til dette beslutningsforslag, skyldes det i hvert fald ikke ordførerne eller Erhvervsudvalgets medlemmer, som jeg godt vil benytte lejligheden til at sige tak til, fordi de har vist nogle menneskelige hensyn og haft en fornuftig holdning til dette forslag.

Baggrunden for ændringsforslagene er, at bestyrelsen i »Danske Søfarendes Mindefond af 1945« har sagt til udvalget, at man finder, at fonden først burde nedlægges om 10 år. Men eftersom de yngste af dem, der vil være berettiget til at få noget fra fonden, i dag er 65 år, siger det sig selv, at der ikke vil være ret mange tilbage til den tid, hvad Senior Sailor-klubben også i udvalget har givet udtryk for på en meget bramfri måde. De sagde, at der simpelt hen ikke ville være nogen tilbage til den tid, så de fattede overhovedet ikke, at Mindefondens bestyrelse havde den holdning, som den har.

Det er min opfattelse, at hvis man kan nedlægge fonden om 10 år, så kan man også gøre det om 2½ år. Der kan ikke være nogen forskel i det. Det er jo komplet tåbeligt, når man i 1945 afsatte 1 mio. kr. til hjælp til dem, der sejlede i det, man kalder hjemmeflåden, og de penge er i dag vokset til godt og vel 5 mio. kr., at de penge ikke bliver udbetalt til dem, de er beregnet på.

Man kan i øvrigt se, at pengene indtil dato er blevet socialt meget ulige fordelt. Hvis man reg-